

HET MERKEN VAN RÖNTGENFOTO'S

In het artikel „Caput selectum over Röntgenologie van het gebit” door Dr. G. J. van der Plaats, in de Juli-aflevering van dit tijdschrift, behandelt de schrijver o.m. de methode om het door de fabriek aangebrachte merkteken op dubbelzijdig-gevoelige films altijd op een bepaalde wijze te plaatsen, teneinde later de plaats van de gefotografeerde elementen in het gebit terug te kunnen vinden.

Deze — algemeen gebruikelijke — methode heeft echter het nadeel, dat bedoeld merkteken in de helft van de gevallen komt te liggen in het apicale deel van de film, waardoor vaak juist het gedeelte, dat voor de diagnose van belang is, op een ongewenste plaats, bv. bij een apex, onduidelijk wordt, waar soms dan nog een beschadiging door de filmklem bij komt.

Om dit nadeel te vermijden pas ik sinds enige tijd een andere methode toe. Hierbij wordt bij plaatsing van de film in de mond het door de fabriek aangebrachte merkteken altijd occlusaal gelegd en voor de verdere gang van zaken buiten beschouwing gelaten. In plaats hiervan wordt nu onmiddellijk na de opname met potlood op het filmpakje een cijfer aangebracht, op de eerste film een 1, op de tweede een 2, enz., en wel *altijd* in de *mesio-occlusale* hoek van de film. (Bij bite-wing-films in het midden van de mesiale kant; bij horizontaal in de mond geplaatste films in de mesio-buccale hoek; bij alle films, waarvan het midden precies in de mediaanlijn ligt, aan de linkerzijde van de patiënt). Verder noteert men op de patientenkaart in welk quadrant van het gebit de met een bepaald cijfer gemerkte opname gemaakt is, en bij het maken van foto's voor een volgende patiënt, die in hetzelfde ontwikkelbad zullen komen als de vorige, nummert men door.

Alvorens met de donkerekamer-techniek te beginnen, prikt men nu, bv. met een filmklem, vlak bij het cijfer een gaatje in het filmpakje, geheel er door heen. Daardoor komt ook in de twee zich daarin bevindende films op dezelfde plaats een gaatje. Verder voorziet men — eens voor altijd — alle filmklemmen van een cijfer en wel zodanig, dat er telkens twee filmklemmen zijn, die hetzelfde cijfer dragen.

Men pakt nu filmpakje no. 1 uit en bevestigt de beide daarin aanwezige films met het erin geprikte gaatje aan de beide filmklemmen no. 1, evenzo de films uit pakje no. 2 aan de filmklemmen no. 2, enz., en men laat deze daaraan bevestigd tot en met het drogen van de films. Daarna zet men, voordat men de klem van de film afneemt, met gewone of witte inkt vlak bij het ingeprikte gaatje hetzelfde

cijfer op de film als op de klem voorkomt, en wel — na het raadplegen van de notitie op de patiëntenkaart — *altijd* aan die zijde van de film vanwaar de stralen gekomen zijn en vanwaar men dus de film gewoon is te bekijken.

Bij het volgen van deze methode verkrijgt men de volgende voordelen:

1. Daar het gaatje zich altijd op dezelfde plaats bevindt, nl. mesio-occlusaal, en het cijfer altijd naar de beschouwer toegekeerd gehouden moet worden, kan men achteraf, ook zonder raadpleging van notities, altijd direct bepalen in welk quadrant van het gebit de foto gemaakt is.

2. Beschadiging van de film in het speciaal voor de diagnose belangrijke deel van de foto kan niet voorkomen.

3. Bij ontwikkelen en fixeren van vele films tegelijk, ook van meerdere patiënten, is het verwisselen van foto's uitgesloten door de steeds volgehouden nummering.

Amsterdam, Augustus 1949.

I. E. VAN MOPPES

Soerabaja, 11 Juli 1949

Geachte Redactie,

In het Tijdschrift voor Tandheelkunde van April j.l., dat mij heden in handen kwam, lees ik een hartelijk en waarderend artikel aan mij gewijd ter gelegenheid van de viering van mijn 75ste verjaardag.

Ik ben zeer dankbaar voor de vriendelijke woorden, zij hebben mij goed gedaan.

Het is misschien niet de gewoonte, dat de gehuldigde om een rectificatie verzoekt, maar ik zou toch gaarne een paar verbeteringen willen aanbrengen. Er komen n.l. een paar zinnen in voor, die niet kloppen met de werkelijkheid.

Ten eerste: „Oorspronkelijk bestemd voor ambtenaar B.B. liet hij deze studie voor die van tandarts varen”.

Ten tweede: „Zodat hij reeds aanvang '46 weer, zij het uiterst bescheiden, kon praktizeren”.

Ten derde: En in Jan. '48 kon de opleiding aan de STOVIT weer worden ter hand genomen.

Ik zou gaarne het volgende onder de aandacht van de lezers willen brengen.

Ik heb mijn studie aan de toenmalige Indische Instelling te Delft beëindigd en mijn Groot Ambtenaarsexamen afgelegd, waarna ik voor tandarts in Utrecht ben gaan studeren.

Na mijn kamptijd heb ik de leiding gehad van de tandh. Polikliniek van het Carolus Ziekenhuis te Batavia en vanaf 1 Januari '46 tot 1 Aug. '47 van de tandh. polikliniek van het leger des Heils Ziekenhuis te Soerabaja. „De particuliere praktijk werd na de bevrijding niet meer door mij uitgeoefend.”

In Juni '47 kreeg ik de opdracht een nieuwe opleiding voor tandarts in Soerabaja te vestigen. Deze is geen voortzetting van de Stovit, maar een nieuwe voorlopige instelling, ressorterende onder de faculteit der Geneeskunde te Batavia met de naam „Universitair Instituut voor Tandheelkunde van de Universiteit Indonesië te Batavia.”

Na eindexamen H.B.S. afd. B of A.M.S. afd. B. kan na een studietijd van vier jaren het tandartsexamen worden afgelegd.

De School ressorteert onder het Departement van Opvoeding, Kunsten en Wetenschappen; de vroegere Stovit stond onder beheer van de D.V.G. (Dienst voor Volksgezondheid) en was een opleiding van het Middelbaar Onderwijs, evenals de N.I.A.S. (de Ned. Ind. Artsen School).

Vermoedelijk zal, als de omstandigheden dit toelaten in 1950 een medisch-tandh. opleiding met een zesjarig studieplan en met een eigen faculteit te Soerabaja voor de thans geldende voorlopige opleiding in de plaats treden, en er zal naar gestreefd worden het onderwijs en de exameneisen met die van Nederland, zoveel mogelijk te doen overeenkomen.

J. M. KLINKHAMER Sr.